

Teatras. Metodiniai patarimai

Parengė dr. Vida Kazragytė

Metodinių patarimų paskirtis – padėti mokytojams suprasti 2008 metais atnaujintas Bendrąsias teatro programas ir patarti, kaip jomis vadovautis per pamokas arba popamokinėje veikloje. Pagrindinis atnaujintos Bendrosios programos tikslas – **mokinių ugdymo pasiekimai** (o ne spektaklių rengimas ar renginių organizavimas).

Teatro ugdymo sritys

Mokiniai, mokydamiesi pagal Bendrąsias teatro programas, kaupia patirtį šiose veiklos srityse:

- **teatro raiška (kūryba);**
- **vaidinimų stebėjimas, interpretavimas, vertinimas;**
- **teatro svarbos socialiniame kultūriniame gyvenime pažinimas.**

Teatro raiška apima: **dramos siužeto vaidinimui kūrimą, sceninį apipavidalinimą, vaidybą, trumpų scenelių rengimą ir parodymą žiūrovams.** Šiuos veiklos būdus galima atsekti pagal eiliškumą: kiekvienas pirmasis teatro raiškos pasiekimų aprašas skirtas dramos siužeto kūrimui (pažymėtas 1.1.), antrasis – sceniniam apipavidalinimui (1.2.), trečiasis – vaidybai (1.3.), ketvirtasis – nedidelės scenelės režisavimui, organizavimui ir parodymui (1.4.).

Teatro raiška mokiniai ugdomi **kaip** teatro kūrėjai. Siekiama, kad jie įgytų kiekvienam žmogui būtiną supratimą apie teatro kūrybą, išbandytų ir parodytų savo galimybes, įgytų žinių ir gebėjimų, glaudžiai susijusių ne vien su teatru, bet ir su kultūra apskritai, kasdieniu gyvenimu ir darbu.

Vaidinimų stebėjimo, interpretavimo, vertinimo veiklose mokiniai ugdomi **kaip** teatro žiūrovai (vartotojai). Siekiama, kad mokiniai išsiugdytų supratingą ir kritišką žvilgsnį į teatro produkciją bei norėtų gerinti savo pačių teatrinę raišką (spektakliuose jie pamato tokių elementų, apie kuriuos norėtų daugiau sužinoti bei patys išbandyti). Mokiniai turėtų išmokti „pamatyti“ teatro ženklus, juos suprasti ir pagrįstai vertinti, teisingai ir taisyklingai vartoti pagrindinius terminus, sąvokas.

Trečiąją veiklos sritimi – **teatro svarbos socialiniame kultūriniame gyvenime pažinimo** – mokiniai ugdomi kaip kultūros procesų dalyviai. Šia veikla siekiama mokinius motyvuoti tęsti ir palaikyti geriausias teatro kūrybos tradicijas ir vertybes.

Visų trijų veiklos sričių sąveika didesniu ar mažesniu mastu turėtų būti realizuojama per kiekvieną teatro pamoką, tačiau atskiroms veiklos sritims gali būti skiriamos ir atskiros pamokos (žr. planavimo variantus).

Turinio apimtys

Turinio apimtyse nurodoma, kokią literatūrinę medžiagą, kiek ir kokių kūrybos šaltinių naudoti. Svarbu ne kuo „daugiau išeiti“ medžiagos, bet, pasinaudojant nedideliu skaičiumi atvejų, pasiekti išmokimo gilumo. Apibrėžiama pasirodymų trukmė tam, kad būtų parodomos paprastesnės, mokinių amžių, realius jų (ne mokytojų!) gebėjimus atitinkančios sceninės formos. Toliau pateikiame lentelę, iš kurios matyti rekomenduojamo turinio raida ir apimtys. Pvz., 1-2 klasėse rekomenduojami vienos situacijos vaidinimai pagal lietuvių, kitų tautų folkloro ir literatūrinės pasakas. 3-4 klasėse - Vienos

dviejų situacijų vaidinimai pagal lietuvių, kitų tautų folkloro ir literatūrinės pasakas, filmų, paveikslų siužetus. 5-6 klasėse rengiami vaidinimai vaizduojant ne daugiau kaip 2–3 personažus pagal lietuvių, kitų tautų folkloro ir literatūrinės pasakas, filmų, paveikslų siužetus, kitus kūrinius.

Ryšys su bendrųjų kompetencijų ugdymu

Teatro dalyko turiniu ugdomos **bendrosios kompetencijos**. Tokiu būdu kartu su teatrinio ugdymu vyksta ir ugdymas teatru.

Mokėjimo mokytis kompetencijos ugdymas integruotas į teatro svarbos kultūriniame gyvenime pažinimo veiklos sritį kiekviename konkretiame. Pavyzdžiui, 1–2 klasių konkcentre randame lentelę.

Mokinių pasiekimai			Ugdymo gairės
Nuostatos	Gebėjimai	Žinios ir supratimas	
Teatro vaidmens kultūriniame gyvenime pažinimas			
Stengtis mokytis teatro, džiaugtis tuo, kas pasiseka.	3.2. Papasakoti, ką sužinojo ir išmoko per teatro pamokas.	3.2.1. Išvardyti pagrindines taisykles, kurių išmoko ar dar mokosi laikytis (<i>pvz., įsivaizduoti; personažo nuotaiką pavaizduoti atitinkama drabužio spalva ir kt.</i>).	Mokiniai turėtų išmolti žvelgti į teatrinę veiklą ne tik kaip į įdomią, bet ir kaip į mokymosi veiklą. Tuo tikslu pamokos pabaigoje mokytojas organizuoja refleksiją: skatina nupiešti, nupasakoti, užrašyti po žodį tai, ko mokėsi, kokių taisyklių išmoko ar dar mokosi.

Komunikavimo kompetenciją mokiniai įgyja per visas teatrinės raiškos veiklas: siužetų kūrimą, sceninį apipavidalinimą, vaidybą, scenelių kūrimą ir parodymą). Šią kompetenciją mokiniai parodo tada, kai jie panaudoja siužeto elementus, balsą, kūno veiksmus, sceninio apipavidalinimo ir kitas priemones kaip ženklus, prasmingus sau patiems, scenos partneriams ir žiūrovams. Ypatingai svarbu komunikavimo kompetencijos atžvilgiu yra **parengtų scenelių parodymas žiūrovams**. Jo metu mokiniai tiesiogiai *ugdosi* teatrinio komunikavimo gebėjimus. Keletą kartų organizuojami parodymai gali būti naudojami kaip komunikavimo ir kitų kompetencijų diagnozavimo (vertinimo) įrankiai.

Socialinė kompetencija ugdoma, kai mokiniai atlieka užduotis grupėse, mokosi būti lyderiu ir grupės nariu. Tačiau iš esmės su socialinės kompetencijos ugdymu yra susijusi vaidyba ir dramos siužetų kūrimas. Vaidybos patirtis palengvina mokinių vidinę būseną, jiems išgyvenant emocines socialines problemas. Dažnas mokiniams yra kompleksuotas, varžosi savęs ir kitų, demonstruoja psichologinę gynybą. Po vaidybos užsiėmimų mokiniai jaučiasi išsikrovę, nurimę, nebebijantys kontakto ir pan. Apskritai rekomenduojama pradėti teatro pamoką ar būrelio užsiėmimą nuo *socialinės dramos*, išlaisvinančios mokinius iš emocinės įtampos, harmonizuojančios vidinę būseną.

Kurdami vaidinimui (kuriame patys vaidins ar jį režisuos) dramos siužetą, mokiniai turi galimybę jį kurti tokį, kurio turinys būtų jiems aktualus ir kuris padėtų išgyventi bei išnagrinėti dorovines problemas, mokytis prisiimti atsakomybę už pasirinktus sprendimus. 1-4 klasėse labiausiai gilinamasi į asmens (personažo) nuotaiką: kaip ir kodėl ji pasikeičia.

Mokinių sukurtas dramos siužetas yra visos mokinių teatrinės raiškos pagrindas. Pažymėtina, jog tuo atveju, kai mokiniai vaidina savo pačių sukurtus ar pagal kitą šaltinį išplėtotus siužetus, jų vaidyba pasižymi nepaprasta įtaiga.

Iniciatyvumo ir kūrybingumo kompetencija mokiniai įgyja dalyvaudami visose teatro veiklos srityse: apie 80 proc. visų gebėjimų formuluočių yra susijusios su kūryba. Ši kompetencija ugdoma ne tik per teatro raišką, bet ir ją interpretuojant, nes interpretavimas yra kūrybinis aktas, mokiniai ištraukos ar spektaklio prasmę sukuria, pagrįsdami atitinkamomis pastebėtomis priemonėmis. Kūrybingumo kompetencijos ugdymo linkme itin svarbu pakreipti vaidybą (vengtina akcentuoti vieno vaidmens atlikimo įgūdžius, mokiniai turėtų įgyti apibendrintų vaidybos gebėjimų, kuriais galėtų pasinaudoti daugelyje situacijų).

1–4 klasėse mokiniai pagal individualias galimybes išmoksta valdyti vidinius vaidybos procesus (aplinkybių įsivaizdavimą, vertinimą, raiškos problemų sprendimą), su jais sieti kūno ir balso (intonacijų) naudojimą. Daugeliu atvejų mokiniai nesukurs pilno, ryškaus vaidmens, jie perteiks tokią raišką, kurią vadiname „*aš personažo aplinkybėmis*“). Mokinių vaidybos priemonės turėtų būti priimamos palankiai, gerbiamos, tiesiogiai nekritikuojamos. Kartu svarbu netiesiogiai sudaryti galimybę tobulėti – skirti atitinkamas kūrybos užduotis.

Ryšys su integruojamąja kultūrinio sąmoningumo ugdymo programa

Kultūrinio sąmoningumo programa siekiama padėti mokiniams įgyti kultūrinio sąmoningumo žinių, ugdyti gebėjimus, nuostatas, reikalingas suprasti, priimti, gerbti ir dalyvauti perduodant įvairių asmenų, grupių, tautų, rasių sukurtas kultūrinės vertybes, plėtoti savo kultūrinės raiškos gabumus. Ryšį su šia programa rodo ugdomosios teatrinės veiklos turinys: 1–4 kl. mokiniai mokosi pristatyti savo teatrinę raišką artimiausioje aplinkoje ir papasakoti apie joje gyvuojančius teatro reiškinius. 5–6 kl. jie mokysis rengti integruotas su kitomis kultūros sritimis vaidybinės situacijas, mokosi apibūdinti, kaip teatro vaidinimai atspindi kultūrinę epochą.

Ilgalaikio plano variantas 1, 2, 3 ir 4 klasėms, nurodant integraciją su kitų dalykų bendrosiomis programomis

Pateiktame ilgalaikio plano variante išskirti teatrinės raiškos **tarpiniai** pasiekimai (subkompetencijos), jiems skiriamas pamokų ciklas. Šie tarpiniai pasiekimai – tai gairės, kuriomis vadovaudamiesi mokytojai gali pasijusti saugūs, būti įsitikinę, kad koncentro pabaigoje jų mokiniai pasieks bendrojoje programoje numatytų pasiekimų, ir kūrybingai konstruoti detalesnę pamokos planą (scenarijų). Pateiktame plano variante gana detaliai aprašyta per pamokas siūloma ugdomoji veikla. Taip padaryta dėl to, kad teatro dalyko turinys apskritai dar tik kuriasi, nėra vadovėlių, kitos papildomos medžiagos. Šis aprašymas pateikiamas su siūloma tema. Tai reiškia, kad mokytojai į jį skatinami žvelgti kūrybiškai, pakeisti, pakoreguoti pagal savo mokinių poreikius.

Numatyti **tarpiniai** ugdymo pasiekimai leidžia teatro raiškos pamokas suskirstyti į etapus (ciklus). Tokiu būdu mokytojas pirmiausia padeda mokiniams pasiekti vienokių, žemesniųjų pasiekimų, o po to – aukštesnių ir sudėtingesnių. Taigi cikliškumu užtikrinamas nuoseklumas. Šiame plano variante pateiktą skirstymą į ciklus mokytojai turėtų laikyti tik vienu iš galimų.

Trumpalaikis planas sudaromas pasirinktam artimiausiam mokymosi laikotarpiui (mėnesiui, dviem, trimis). Jis yra konkretesnis, geriau, negu ilgalaikis planas, pritaikytas prie klasės mokinių gebėjimų ir poreikių. Kadangi teatrui pamokų skiriamų pamokų skaičius yra nedidelis (paprastai 1 per savaitę), trumpalaikio planavimo esmę sudaro mokytojo sprendimas, **kada ir iš kokios veiklos** srities vyks pamokos (pateiktame variante matyti įrašytos pamokų datos). Šis sprendimas per artimiausią mokymosi laikotarpį priimamas atsižvelgiant mokinių pasitikėjimą, motyvaciją, pažangos spartą, klasės ir mokyklos gyvenimo kultūrinės, socialines aktualijas.

Toliau pateikiamame planavimo variante mokytojų darbo patogumui ilgalaikis ir trumpalaikis planai integruojami į vieną formą, tačiau galima paieškoti ir kitų planavimo bei užrašymo formų.

Pateikiamame variante nusakytą ugdomąją veiklą galime laikyti **pamokos plano** gairėmis. Mokytojas, rengdamasis pamokai, jas sukonkretina, numatydamas uždavinius (laukiamus rezultatus), veiklą, formuojamąjį vertinimą (grįžtamąjį ryšį), vertinimo būdus, refleksiją.

Svarbi to plano ypatybė – integraciniai ryšiai su kitais mokomaisiais dalykais (etika, lietuvių kalba, matematika, socialiniu ir gamtamokslu ugdymu, muzika, daile, šokiu). Tai leis teatro pamokas labiau integruoti į kitų mokomųjų dalykų pamokas.

Teatro ilgalaikio plano variantas 1 klasei (pagal 2008 m. bendrąsias programas)

Dalykas: Teatras

Klasė: 1

Laikotarpis: vieneri mokslo metai.

Pamokų skaičius: 36 (1 pamoka per savaitę).

Tikslas: Teatro dalyko programos pradinėse klasėse tikslas – per kokybišką patirtį skatinti mokinių dvasinį brendimą, ugdyti pažinimo galias, padėti įgyti teatro kompetencijos pradmenis ir jais pasinaudoti kultūriniame klasės gyvenime.

Uždaviniai. Siekiama, kad per teatro pamokas mokiniai:

- įgytų pasitikėjimą, teigiamai save vertintų;
- mokytoji kūrybiškai reikšti savo mintis, jausmus, požiūrį panaudodami jų galimybes atitinkančias teatro priemones;
- mokytoji per teatrinę raišką pažinti savo pačių ir kitų žmonių dvasinį pasaulį, elgesį, jų skirtumus;
- mokytoji stebėti, suprasti ir vertinti vaidinimus, pagrįsti savo nuomonę;
- mokytoji išvelgti teatro meno svarbą savo pačių ir bendruomenės kultūriniame gyvenime;
- apmąstyti teatrinę veiklą ir įgytą patirtį, ugdytusi mokėjimą mokyti.

Mokinių pasiekimai		Temos, veiklos gairės, priemonės	Integraciniai ryšiai
Nuostatos	Gebėjimai, žinios ir supratimas		
Užduotys, skirtos diagnostiniam vertinimui. 1 pam.			
1 ciklas. Teatro raiška. Matau, girdžiu ir drąsiai veikiu. 7 pam.			
Stengtis nebijoti viešumos, žiūrovų dėmesio.	Stebint būti laisvam, iš tikrųjų girdėti, matyti. Dėmesį sutelkti į tikslą. Jį įvardyti.	Tema „Kelionė paskui pasakos siūlą“ Drama. Mokytoja turi siūlą kamuolį ir kviečia į stebuklingą kelionę. Mokytoja seka įvairius pasakos fragmentus, o mokiniai vaizduoja įvairius veiksmus. Pirmą užkopė į kalną. Kopė, kopė ir užkopė (mokiniai kartu su mokytoja vaizduoja, kaip pailso, užduso). Po to pasivaishina atsineštais valgiais. Po to prieina	Lietuvių kalba. Klausymas ir kalbėjimas. Bendraujant su kitais stengtis juos išgirsti, išklaudyti, suprasti ir atitinkamai reaguoti (atsakyti, atlikti kokius nors veiksmus ir kt.). Etika. Santykis su pasauliu. Paaiškinti, kokių savybių galima pasimokyti

Veikti drąsiai, pasitikint savimi.		Raganos trobelę. Pasiklauso, ką ji veikia. Aptaria, kokios Raganos būna pasakose, prisimena jos negerus darbus. Dar vėliau sutinka Milžiną, nuveikusį daug darbų. Kalba apie gerus darbus. Patenka į audrą. Vaidina žaibus sustingusiais vaizdais. Audra nurimsta. Visi pasijunta besą namuose.	iš pasakų veikėjų ir ko moko išgirstos ar perskaitytos istorijos. Apibūdinti savo mėgstamiausias pasakas, istorijas ar herojus.
2 ciklas. Teatro raiška. Siekiu tikslo įsivaizduojamomis aplinkybėmis. 7 pam.			
Nebijoti viešumos, žiūrovų dėmesio. Veikti drąsiai, pasitikint savimi.	Įsivaizduoti save personažu ir personažo aplinkybes. Plėtoti trumpas veiksmų sekas.	<p style="text-align: center;"><u>Tema „Kam reikia pagalbos?“</u></p> <p>Drama. Mokytoja kurdama siužetą kviečia pirmokus pakeliauti. Jie apsilanko „Pievoje“, „Jūroje“, „Sapne“, „Mėnulyje“, „Mašinų parduotuvėje“. Kiekviename išgalvotame pasaulyje mokiniai kuria vaizdinius fantazuodami žodžiu, piešdami, apžiūrėdami paveikslėlius. Sugalvoja 2 gyventojus, iš kurių vienas yra stipresnis, o kitas silpnesnis. Pvz., silpni vabalėliai ir galingi milžinai. Mokiniai tyrinėja, kaip sugalvotas personažas vaikšto, mokosi sąlygiškumo (vabaliukas sunkiai skinasi kelią per įsivaizduojamas aukštas žoles). Po to sprendžia problemą, kaip stipresnis gali padėti silpnesniam. Pvz., milžinas palenkia aukštą žolę. Vėliau mokiniai kuria pristatymus grupėse po tris. Jo metu vienas mokinys pristato ir įgarsina, naudodamas garsažodžius, kiti du personažai paeiliui veikia ir sustingsta (vienas veikia ir sustingsta, po to kitas veikia ir sustingsta ir t. t.). Refleksijos metu vaidinusio mokinio paklausama, koks buvo jo tikslas?</p>	<p>Etika: 2.5. Gebėti atpažinti tas savo gyvenimo situacijas, kai vienas būčiau bejėgis. Išdrįsti kreiptis į kitus pagalbos. Pastebėti, kam reikia paramos, ir padėti. 2.5.1. Suprasti, kad visi žmonės kartais būna silpni ir bejėgiai; kad prašyti pagalbos nėra gėda. 2.5.2. Paaikškinti, kad padėdami kitam patys sustiprėjame ir praturtėjame.</p> <p>Lietuvių kalba. Klausymas ir kalbėjimas. Kurti sakinį tekstą (monologą): prisistatyti. Žaidimams vartoti skaičiuotes, gamtos garsų pamėgdžiojimus.</p>
3 ciklas. Teatro raiška. Skirtingų nuotaikų raiška judesiu ir balso intonacija. 7 pam.			
Stengtis drąsiai kurti situacijas, vaizduojančias įvairias savo pačių ir kitų nuotaikas.	Sukurti vaidinimui situaciją, vaizduojančią personažų nuotaikos pasikeitimą ir priežastį.	<p style="text-align: center;"><u>Tema „Mažoji peliuko draugai“</u></p> <p>Drama. Nagrinėjami pagrindiniai jausmai: džiaugsmas ir liūdesys. Mokytojas pasakoja istoriją apie Peliuką, kuris buvo liūdnas, o po to labai apsidžiaugė. Vaikai pasigamina Peliuko detalę – ausis. Iš patirties spėja, kas galėjo atsitikti Peliukui, kad jis taip nuliūdo, o vėliau apsidžiaugė. Po to mokiniai stebi pavaizduotus liūdesio ir džiaugsmo jausmus nuotraukose, paveikslėliuose, aptaria jų išraišką, aiškinasi priežastis. Piešia piešinį, kuriame pavaizduoja įvykį, dėl kurio Peliukas labai pradžiugo (pvz., gavo didelį šokoladą gimimo dienos proga). Sukuria Personažą, pvz., Vegetarą Katiną, kuris jam tą šokoladą dovanojo, pasidaro Katino detalę – ausis. Mokiniai grupėse kuria situacijų pristatymus. Jų metu vienas mokinys sako: „Peliukas apsidžiaugė, nes...“, tuomet</p>	<p>Lietuvių kalba. Klausymas ir kalbėjimas. Išsakyti kitiems savo mintis ir jausmus, stengtis suprasti kitus. Stengtis suprasti draugų reiškiamas mintis, jausmus, nuotaikas ir atitinkamai reaguoti žodine ir nežodine kalba (gestais, mimika).</p> <p>Etika: Atpažinti pagrindinius jausmus bei nuotaikas ir pagal išgales aiškintis, kas juos sukėlė. Mokėti padėti sau ir kitiems išgyventi neigiamus jausmus (baime, liūdesį, pyktį). Žinoti elementariausias pagrindinių jausmų priežastis.</p>

		veikia Peliukas, vaidindamas, kad jis liūdnas, ir sustingsta. Ateina Katinas su dovana, dovanoja ir sustingsta. Po to veikia Peliukas, parodydamas savo džiaugsmą.	
4 ciklas. Teatro raiška. Formų vaizdavimas judesiu. 7 pam.			
Stengtis nebijoti žiūrovų dėmesio. Veikti drąsiai, pasitikint savimi.	Įsivaizduoti scenines aplinkybes ir jas vertinti. Siekti tikslo svarbiausiais fiziniiais veiksmais. Pasinaudoti menamais daiktais.	<u>Tema „Namai namučiai“</u> Drama. Mokytoja pasakoja istoriją apie namus, o mokiniai praleistus epizodus „Dulkių valymas“, „Daiktų sudėliojimas į vietas“, „Dulkinimas“, „Lyginimas“, „Virimas“, „Stalo dengimas“ suvaidina. Iš karto veikia trys keturi mokiniai, žiūrovai mokiniai pagal mokytojos ženklą pakeičia vieną iš veikiančiųjų. Veikiama su menamais daiktais. Mokiniai savo veiksmus stengiasi ritmizuoti klausydamiesi nesudėtingos aiškaus ritmo muzikos. Jie perteikia plastika menamus daiktus, jų formas (pvz., pažymi ranka lentyną ir tada išdėlioja joje knygas). Žiūrovai pasakoja, ką suprato.	Etika: Gebėti paaiškinti tokią tautos išmintį, kaip „namai namučiai – nors ir po smilga“. Paaiškinti, kad namai gali būti ir panašūs, ir skirtingi. Matematika. Geometrija. Atpažinti ir tinkamai pavadinti atkarpą, kvadratą, stačiakampį, trikampį, skritulį. Modelyje parodyti trikampio ir stačiakampio viršūnes, kraštines, kampus. Pavaizduoti tašką, atkarpą. Atpažinti ir tinkamai pavadinti kubą ir rutulį.
5 ciklas. Teatro raiška. Veikimas žodžiu. 7 pam.			
Stengtis nebijoti žiūrovų dėmesio. Veikti drąsiai, pasitikint savimi.	Įsivaizduoti scenines aplinkybes. Siekti personažo tikslo svarbiausiais fiziniiais veiksmais, žodžiais (intonacijomis). Bendrauti su partneriu (<i>išgirsti, pamatyti, atsakyti</i>).	<u>Tema. Kas kalbasi? Žaislai kalbasi</u> Drama. Mokytoja pasakoja siužetą apie Meškiuką ir Šuniuką, o mokiniai su šiais žaisliukais sukuria dialogus ir monologus. Mokiniai su šiais mėgstamais žaislais pasakoja apie savo šeimą, save, savo pomėgius. Sieja žaisliuko judesius su kalba. Mokosi bendrauti nepertraukdami vienas kito, laikydamiesi etiketo. Galima naudotis nedidele širma.	Lietuvių kalba. Klausymas ir kalbėjimas. Kurti sakinį tekstą (monologą): prisistatyti, trumpai papasakoti apie save, savo šeimą, pomėgius, artimiausią aplinką, apie patirtą nutikimą, reikšti savo nuomonę (patinka, nepatinka, sutinku, nesutinku). 1.4.1. Skirti monologą ir dialogą.
6 ciklas. Teatro raiška. Judesių ir žodinės kalbos santykis. 7 pam.			
Stengtis nebijoti žiūrovų dėmesio. Veikti drąsiai, pasitikint savimi.	Įsivaizduoti scenines aplinkybes. Siekti personažo tikslo fiziniiais veiksmais, žodžiais (intonacijomis). Bendrauti su partneriu (<i>išgirsti, pamatyti, atsakyti</i>).	<u>Tema. Sukurkime marsiečių kalbą</u> Drama. Mokytoja pasakoja siužetą apie Vaikus, kurie apsilankė Marse. Mokiniai pasidalija į marsiečių ir žemės gyventojus, išsirenka Vertėją. Vertėjas judesiais verčia marsiečiams, ką pasakoja apie gamtą (vasarą, rudenį, žiemą, pavasarį) Žemės gyventojai. Veiksmų atlikimą mokytojas struktūruoja: iš pradžių Žemės gyventojai pasako kelis sakinius, tada Vertėjas (jū gali būti du) parodo judesiais, fiziniiais veiksmais.	Socialinis ir gamtamokslis ugdymas. Žmonių gyvenamoji aplinka. Naudotis simboliais norint perduoti informaciją. Naudoti savo sukurtus sutartinius ženklus. Apibūdinti (remiantis savo patyrimu) vasarą, rudenį, žiemą, pavasarį. Kiekviename metų laike išskirti patrauklių ypatybių.
7 ciklas. Teatro raiška. Vaidybinių scenelių parodymas, 7 pam.			

Stengtis, kad ir aktoriai, ir žiūrovai jaustųsi smagiai.	Pasiūlyti į klasės vaidinimą įtraukti per pamokas sukurtas sceneles. Parengti skelbimą, kvietimą, nusakyti nuotaiką.	<u>Tema „Filmas, kuris rodo praeitį“</u> Drama. Mokytojas kartu su mokiniais kuria filmą, jį žiūrėdami prisimena praeitas teatro pamokas, aptaria, suvaidina. Pasiūlo parodyti filmą-spektaklį žiūrovams, surikiuoja iš eilės, mokinių manymu, geriausias sceneles ir jas parodo. Sukuria skelbimą, kvietimą, parengia klasę, o po to sutvarko.	Socialinis ir gamtamokslis ugdymas. Žmonių gyvenimo kaita. Išreikšti laiko kaitos, tėkmės supratimą: skirti ir tinkamai vartoti sąvokas: <i>vakar, šiandien, rytoj, praeityje, dabartyje, ateityje.</i>
8 ciklas. Vaidinimo stebėjimas, interpretavimas, vertinimas. 9 pam.			
Stengtis mandagiai bendrauti su esančiais scenoje ir žiūrovų salėje.	2.1. Rodyti žiūrovo etiketo pradmenis. 2.2. Apibūdinti vaidinimo nuotaiką. 2.3. Įvertinti personažų poelgius gėrio ir blogio požiūriu.	<u>Tema „Pirmokai teatre“</u> Drama. Mokiniai pasakoja, kaip pirmokai keliavo į teatrą ir į kokias juokingas situacijas jie pakliūdavo, nežinodami, kaip elgtis. Mokiniai sceneles išplėtoja, papildo personažų žodžiais ir jas suvaidina. Mokiniai išsiaiškina, kaip reikia elgtis teisingai, ir tai pavaizduoja vaidindami su žaisliukais arba kita teatro forma. Apsilanko teatre ar stebi vaidinimą per televiziją. Po vaidinimo sustingusiais vaizdais parodo, kokia nuotaika vyravo spektaklyje. Surengia diskusiją apie kiekvieną veikėją ir žaidimo būdu aiškinasi, kurie poelgiai buvo geri, o kokie blogi.	Etika: Skaityti, nagrinėti ir bandyti kurti pasakas ir kitas istorijas. Paaiškinti, kokių savybių galima pasimokyti iš pasakų veikėjų ir ko moko išgirstos ar perskaitytos istorijos. Apibūdinti savo mėgstamiausias pasakas, istorijas ar herojus.
9 ciklas. Teatro vaidmens kultūriniam gyvenime pažinimas. 5 pam.			
Stengtis branginti teatrą kaip klasės, mokyklos švenčių dalį.	Papasakoti, kaip teatras susijęs su klasės, mokyklos tradicinėmis šventėmis. Nurodyti, kokiomis tradicinių švenčių progomis parodomi vaidinimai.	<u>Tema. „Paroda: klasės teatras“</u> Mokiniai po kiekvieno stebėto spektaklio piešia piešinius ir juose užrašo, kada matė spektaklį, kokia artėjo šventė. Piešinius sega į segtuvus. Mokytoja pasakoja trumpas istorijas apie tai, kodėl kiekviena šventė turi savo vaidinimus. Pabaigoje mokiniai dar kartą peržiūri piešinius, prisimena (spėdami), kokius spektaklius žiūrėjo.	Dailė: 1.4. Dailės kūrinėliais puošti savo klasę ir buitį, pritaikyti juos mokykloje, šeimoje vykstantiems renginiams, šventėms, parodėlėms. 1.4.1. Kiekvienam savo dailės darbeliui užrašyti metriką (vardą, pavardę, klasę).

Teatro ilgalaikio plano variantas 2 klasei (pagal 2008 m. bendrąsias programas)

Mokinių pasiekimai		Temos, veiklos gairės, priemonės	Integraciniai ryšiai
Nuostatos	Gebėjimai, žinios ir supratimas		
Užduotys, skirtos diagnostiniam vertinimui. 1 pam.			
1 ciklas. Teatro raiška. Matau, girdžiu, veikiu (siekiu tikslo) realiomis aplinkybėmis. 7 pam.			

<p>Stengtis nebijoti viešumos, žiūrovų dėmesio. Veikti drąsiai, pasitikint savimi.</p>	<p>Stebint būti laisvam, iš tikrųjų girdėti, matyti. Dėmesį sutelkti į tikslą. Jį įvardyti.</p>	<p><u>Tema. „Susipažinkime, mes – antrojų klasė“</u> Drama. Mokytoja papasakoja siužetą apie Antrojų klasės gyvenimą, o mokiniai praleistus epizodus žaidžia – vaidina, atlieka kitas užduotis. Drama vaizduojama: „Kaip atrodo antrokai?“, „Ką jie mėgsta?“, „Su kuo draugauja?“ (pristato vieni kitus, artimus šeimos narius, gyvūnėlius). „Ko antrokai nemėgsta?“, „Ko bijo?“, „Apie ką pirmokai svajoja?“. Per pamoką vaidinamas ir pristatymas. Jis atliekamas dviese: vienas pristato žodžiu, kitas suvaidina be žodžių, tačiau pasitelkdamas įgarsinimą. Tas, kuris pristato, iškelia tikslą: „Dabar Mantas parodys, kad antrokai bijo bičių“ (Mantas vaidina, kad gąsdinasi aplink skraidančių bičių ir zyzia kaip bitė). Refleksijos metu vaidinusio mokinio paklausama, koks buvo jo tikslas?</p>	<p>Lietuvių kalba. Klausymas ir kalbėjimas. Bendraujant su kitais stengtis juos išgirsti, išklausti, suprasti ir atitinkamai reaguoti (atsakyti, atlikti kokius nors veiksmus ir kt.). Etika. Saviugda ir savisauga. Apibūdinti save įvairiais aspektais (išvaizda, pomėgiai, patirtis, artimi žmonės) ir palyginti su kitais. Socialinis ir gamtamokslis ugdymas. Žmonių gyvenimas kartu. Tinkamai bendrauti ir veikti kartu su kitais. Gebėti ištraukti iš grupės darbą; veikti taip, kad nekiltų nesutarimų. Išklausti ir vertinti kitų nuomonę, atsižvelgti į ją; išsakyti savo požiūrį.</p>
<p>2 ciklas. Teatro raiška. Matau, girdžiu, veikiu (siekiu tikslo) įsivaizduojamomis aplinkybėmis. 7 pam.</p>			
<p>Nebijoti viešumos, žiūrovų dėmesio. Veikti drąsiai, pasitikint savimi.</p>	<p>Įsivaizduoti scenines aplinkybes ir jas vertinti. Siekti personažo tikslo svarbiausiais fiziniiais veiksmais. Bendrauti su partneriu (<i>išgirsti, pamatyti, atsakyti</i>). Pasinaudoti menamais daiktais.</p>	<p><u>Tema „Pastatykime skruzdėlyną“</u> Drama. Mokytoja pasakoja, jog skruzdėlynas netikėtai sugriuvo ir jog reikia pastatyti naują. Mokiniai klausydami pasakojimo po vieną iš eilės pavaizduoja menamą langą, vesdami ranka nuo taško iki taško ir gaudami atkarpas. Po to pagal pasakojimą pavaizduoja kitas geometrines figūras, jas sustato vartodami žodžius (<i>dešinėje, kairėje, virš, už, po, prieš, vidury, šalia</i>). Dar vėliau iš geometrinių figūrų pagal pasakojimą (atskirus sakinius) pastato namą. Siekiant įvairovės ir kad mokinių dėmesys nenuvargtų, vaizduojami įvairūs veiksmi: perduoti stačiakampes figūras (duris) vienas kitam, pakelti, uždėti, pamiegoti šalia pastatyto namo ir pan.</p>	<p>Matematika. Geometrija. Atpažinti ir tinkamai pavadinti atkarpą, kvadratą, stačiakampį, trikampį, skritulį. Modelyje parodyti trikampio ir stačiakampio viršūnes, kraštines, kampus. Pavaizduoti tašką, atkarpą. Atpažinti ir tinkamai pavadinti kubą ir rutulį. Savo kalboje tinkamai vartoti daiktų vietą nusakančius kasdienės kalbos žodžius (<i>dešinėje, kairėje, virš, už, po, prieš, vidury, šalia</i>).</p>
<p>3 ciklas. Teatro raiška. Skirtingų nuotaikų raiška judesiu ir balso intonacija. 7 pam.</p>			
<p>Stengtis drąsiai kurti situacijas, vaizduojančias įvairias savo pačių ir kitų nuotaikas.</p>	<p>Sukurti vaidinimui situaciją, vaizduojančią personažų nuotaikos pasikeitimą ir priežastį.</p>	<p><u>Tema: „Kiškio Piškio jausmai“</u> Drama. Mokytoja kuria siužetą apie Kiškio Piškio baimes. Kiškis Piškis pamatė vilką, ir jį apėmė baimė. Mokiniai vaidina šią situaciją. Po to vienas išreiškia Kiškio Piškio baimės jausmą mimika, judesiais ir garsažodžiu (ach!). Visi pakartoja jo išraišką. Toliau kitas išreiškia, visi pakartoja. Ir taip iki galo. Tada mokytoja pasakoja, kaip Kiškis Piškis nuliūdo išsigandęs Vilko. Vienas mokinytis parodo liūdesio jausmo išraišką, kiti – kaip</p>	<p>Lietuvių kalba. Klausymas ir kalbėjimas. Išsakyti kitiems savo mintis ir jausmus, stengtis suprasti kitus. Stengtis suprasti draugų reiškiamas mintis, jausmus, nuotaikas ir atitinkamai reaguoti žodine ir nežodine kalba (gestais, mimika). Etika: Atpažinti pagrindinius jausmus bei nuotaikas ir pagal išgales aiškintis, kas juos sukėlė. Mokėti</p>

		veidrodyje – pakartoja. Toliau – siužetas apie Kiškio Piškio pyktį, norą atsiteisti ir džiaugsmą išgąsdinus vilką. Pabaigoje mokiniai surengia įvairius jausmus vaizduojančių Sustingusių vaizdų parodą.	padėti sau ir kitiems išgyventi negatyvius jausmus (baime, liūdesį, pyktį). Žinoti elementariausias pagrindinių jausmų priežastis.
4 ciklas. Teatro raiška. Pasakojimas grupė su judesiais ir įgarsinimu. 7 pam.			
Stengtis drąsiai vaizduoti įvairias savo pačių ir kitų nuotaikas.	Siekti personažo tikslo svarbiausiais fiziniiais veiksmais, žodžiais (intonacijomis). Paprasčiausiomis sceninio ir garsinio apipavidalinimo priemonėmis sukurti nuotaiką.	<u>Tema „Aukime sveiki“</u> Drama. Mokytoja pasakoja siužetą apie personažą, kuris nuolat serga. Mokiniai duoda jam patarimus, ką daryti, kad nesirgtų. Po to moko taisyklingai sėdėti, kaip ir kiek žiūrėti televizorių, kada ir ką valgyti, kada ir kiek ilsėtis. Visus šiuos patarimus sujungia į pasakojimą, kurį atlieka visa klasė. Mokiniai sako po sakinių ir pavaizduoja veiksmais (pvz., kaip valo dantis, kaip žiūri televizorių per arti). Kai kuriuos veiksmus įgarsina, pvz., valgo morkas, obuolius. Įgarsinimą stengiamasi daryti sąlygišką, nenatūralistišką.	Lietuvių kalba. Klausymas ir kalbėjimas. Išsakyti kitiems savo mintis ir jausmus, suprasti draugų reiškiamas mintis, jausmus, nuotaikas ir atitinkamai reaguoti žodine ir nežodine kalba (gestais, mimika). Etika. Saviugda ir savisauga. Jaustis atsakingam už savo sveikatą. Atpažinti pavojingas situacijas, elgtis apdairiai, saugoti save. Laikytis elementariausių higienos ir sveikos gyvensenos reikalavimų.
5 ciklas. Teatro raiška. Aktyvus savarankiškas veikimas scenoje. 7 pam.			
Stengtis drąsiai kurti situacijas, vaizduojančias įvairias savo pačių ir kitų nuotaikas.	Sukurti vaidinimui situaciją, vaizduojančią personažų nuotaikos pasikeitimą ir priežastį. Panaudoti realistinius ir fantastinius personažus, įvykius.	<u>Tema: Atvirkštukas</u> Drama. Mokytoja kuria siužetą apie Atvirkštuką, o mokiniai praleistus epizodus suvaidina. Atvirkštukas viską daro atvirkščiai nei visi vaikai, todėl epizoduose vaidinama dviese – tas, kuris daro ir sako taip, kaip reikia, teisingai, o kitas – atvirkščiai. Pvz., mokytoja seka, vaikai bėga, tada vienas vaikas vaizduoja, kad bėga, o kitas – stovi. Vienas sako, kad varlė žalia, o Atvirkštukas – kad raudona. Kitas antrokas sako, kad ilgis matuojamas liniuote, o Atvirkštukas – kad termometru ir pan. Kartu reiškiamos ir skirtingos nuotaikos.	Lietuvių kalba. Klausymas ir kalbėjimas. Stengtis (pagal situaciją) parinkti tinkamus žodžius, reiškiančius veiksmų, daiktų ir požymių pavadinimus). Socialinis ir gamtamokslis ugdymas. Žmogaus sveikata ir saugumas. Naudotis paprasčiausiais buitinais ilgio, laiko, masės ir temperatūros matavimo prietaisais. Laikytis saugumo reikalavimų.
6 ciklas. Teatro raiška. Judesių ir kabos stilizavimas. 7 pam.			
Stengtis drąsiai kurti situacijas, vaizduojančias įvairias savo pačių ir kitų nuotaikas.	Sukurti situaciją, vaizduojančią personažų nuotaikos pasikeitimą. Panaudoti fantastinius personažus. Dailės priemonėmis sukurti personažų kostiumų detales.	<u>Tema: „Žaislų parduotuvė“.</u> Drama. Mokytoja kuria siužetą apie žaislų gyvenimą parduotuvėje. Mokiniai suvaidina lėlės judesius, po to palygina su savo, džiaugiasi, kad vaikų judesiai yra laisvesni. Vaikai kur nori gali vaikščioti, žaislai – ne. Sukuria atskiras žaislų kostiumų detales arba pritaiko turimus daiktus. Pvz., meškiną vaizduoja užsirišę kaip kaspiną šaliką. Kitos žaislų gyvenimo temos: „Žaislai miega“ (stovėdami), „Žaislai šoka“, „Ko žaislai trokšta?“ ir kt.	Etika. Saviugda ir savisauga. Pastebėti, kiek daug kasdien patiriu gražių ir gerų dalykų. Pateikti pavyzdžių, ką gero ir malonaus patiriu kasdien savo pojūčiais. Pasidalyti išpūdziais iš kelionių ar kitų informacijos šaltinių, koks nuostabus mus supantis pasaulis.

7 ciklas. Teatro raiška. Scenelių rengimas parodymui. 7 pam.			
Stengtis, kad ir aktoriai, ir žiūrovai jaustųsi smagiai.	Pasiūlyti į klasės vaidinimą įtraukti per pamokas sukurtas sceneles. Parengti skelbimą, kvietimą, klasę vaidinimui.	<u>Tema „Teatro mugė“</u> Mokiniai susiskirsto į grupes ir rengia geriausią savo vaidintą scenelę, kurią prisimena, baigiamajam pasirodymui – Teatro mugėi. Kartu parengia skelbimą, kvietimą, juos garsiai pristato, paskelbia, išdalija. Mokytoja atlieka Teatro mugės vedančiojo vaidmenį. Vaidinantys vaikai yra atsakingi ir už vaidinimo vietos parengimą bei sutvarkymą. Kai visos grupės sceneles parodo, tuomet mokiniai pasiskirsto į teisėjų grupes ir skiria balus bei komentuoja.	Etika. Socialiniai santykiai. Papasakoti, kokioms grupėms (klasės, popamokinės veiklos) ir bendruomenėms (mokyklos, vietos) aš priklausau, kas mane su kitais nariais sieja (bendra veikla, bendri pomėgiai, gyvenamoji vieta) ir kaip tai įpareigoja. Gebėti įsitraukti į bendrą veiklą, siekti bendro tikslo.
8 ciklas. Vaidinimo stebėjimas, interpretavimas, vertinimas. 9 pam.			
Stengtis mandagiai bendrauti. Pasidžiaugti tuo, kas patiko, nebijoti kritikuoti.	Rodyti žiūrovo etiketo pradmenis, nusakyti 2–3 elgesio taisykles. Apibūdinti vaidinimo nuotaiką, ją susieti su muzika, spalvomis. Įvertinti personažų poelgius gėrio ir blogio požiūriu. Pastebėti vaidinimo pranašumus ir trūkumus.	<u>Tema „Taip ir ne“</u> 2–3 žaidimo vedantieji mokinių grupėms užduoda klausimus apie žiūrovų ir dalyvių elgesį spektaklio metu. Atsakyti galima tik „taip“ arba „ne“. Už teisingą atsakymą skiriamas taškas. Po spektaklio mokiniai, susiskirstę grupėmis, kuria klausimus, susijusius su matyto spektaklio muzika, spalvomis, nuotaikomis, personažų elgesiu, vaidinimo pranašumais ir trūkumais. Klausimas turi būti toks, kad reikalautų atsakyti „taip“ arba „ne“. Sukurtų klausimų taisyklingumą patikrina Išminčių komisija (pačių vaikų). Parengiamos dovanos nugalėtojams. Įvyksta viktorina. Pabaigoje mokiniai suklijuoja klausimus ir atsakymus popieriaus lapuose, apipavidalina vaizdais iš matytų spektaklių.	Lietuvių kalba. Klausymas ir kalbėjimas. Klausytis vaikams skirtų liaudies dainų, girdėti jų skambumą, jausti nuotaiką (pasakyti, ar linksma, liūdna, žaisminga ir kt.). Klausytis deklamuojamo eilėraščio, mokytojui padedant nusakyti jo nuotaiką, o kas gali – ir padarytą įspūdį.
9 ciklas. Teatro vaidmens kultūriname gyvenime pažinimas. 5 pam.			
Stengtis branginti teatrą kaip klasės, mokyklos švenčių dalį.	Papasakoti, kaip teatras susijęs su klasės, mokyklos tradicinėmis šventėmis, kokia nuotaika, apranga, elgesys vyrauja vykstant šventėms ir teatro vaidinimams.	<u>Tema „Artistų šventės“</u> Drama. Mokytoja kuria siužetą apie Artistų gyvenimą. Mažieji artistai vaidina darželiuose (apžiūrimos nuotraukos, prisimenami ir sustingusiais vaizdais, atskirais sakiniiais ar piešiniais pavaizduojami vaidinti vaidinimai). Kartu aptariama nuotaika, apranga. Vėliau pasakojama apie pradinukų Artistų, didelių Artistų ir suaugusių Artistų šventes (prisimenama, ką ir kaip vaidino mamos, tėvai, seneliai, mokytojai, bendruomenės artistai).	Etika. Socialiniai santykiai. Jausti ryšį su bendruomene. Gebėti nurodyti vietos bendruomenės (kaimo, miestelio, apylinkės, miesto) tradicines šventes, žymesnius žmones, įvykius ir vietas. Socialinis ir gamtamokslis ugdymas. Žmonių gyvenimo kaita. Domėtis savo šeimos ir (ar) giminės praeitimi, tradicijomis, sekti gyvavimą, švęsti šventes.

Teatro ilgalaikio plano variantas 3 klasei (pagal 2008 m. bendrąsias programas)

Mokinių pasiekimai		Temos, veiklos gairės, priemonės	Integraciniai ryšiai
Nuostatos	Gebėjimai, žinios ir supratimas		
Užduotys, skirtos diagnostiniam vertinimui. 1 pam.			
1 ciklas. Teatro raiška. Suprasti įvykį, jį sukėlusias priežastis ir pasekmes. 10 pam.			
Stengtis drąsiai, atvirai vaizduoti įvairius (gerus ir blogus) žmonių poelgius ir nuotaikas.	Papasakoti situacijas iš gyvenimo, rodančias, kaip pasikeičia žmonių nuotaikos.	<p align="center"><u>Tema „Draugas“.</u></p> <p>Taikomas Forumo teatras. Grupelė mokinių suvaidina situaciją iš savo gyvenimo (pvz., „Mokinys pyksta ant draugo dėl to, kad šis jam negražina paskolinto lito“). Mokiniai stebi vaidinamą situaciją. Po to visi aptaria, kokia yra problema, jos priežastis, kokios personažų nuotaikos, kaip galima problemą išspręsti. Mokiniai grupelėse sukuria problemos sprendimą ir pasirengia rodyti tai grupei, kuri vaidino problemą. Ši priima geriausią iš siūlomų, jį paaiškina.</p>	<p>Etika. Saviugda ir savisauga.</p> <p>Apibūdinti savo nuotaikas, jausmus; išsiaiškinti juos sukėlusias priežastis. Pateikti pavyzdžių, kaip galima nugalėti blogą nuotaiką, pyktį, nusivylimą.</p>
2 ciklas. Teatro raiška. Sukurti personažus ir jų situacijų seką. 10 pam.			
Stengtis drąsiai, atvirai vaizduoti įvairius (gerus ir blogus) žmonių poelgius ir nuotaikas.	Sukurti vaidinimui situacijų seką, vaizduojančią, kaip pasikeičia personažų nuotaikos. Panaudoti fantastinius elementus. Sukurti garsinį apipavidalinimą.	<p align="center"><u>Tema „Senovėje ir dabar“</u></p> <p>Drama. Mokytoja kuria siužetą apie saugotinus vietos gamtos paminklus, pvz., 200 metų senumo ažuolą. Mokiniai piešiniiais pavaizduoja jauną ažuoliuką. Grupėse po du sukuria pasakojimą apie įvykius, vykusius tada, kai ažuolas buvo jaunas. Naudojamos trumpu tekstu su praleistais sakiniais (jie pavaizduoti paveikslėliais). Pvz., „Lobis“. Vienas pasirengia pasakoti naudodamasis tekstu, kitas – vaidinti (pasakotojo teatras). Vėliau keičia tekstus ir temą, prideda įgarsinimą (tuo rūpinasi trečias vaikas). Po to kuria pasakojimą apie tai, su kokiais sunkumais ažuolas susiduria šiandien (kenčia nuo chuliganų, sausros, užteršto oro ir pan.), ir kaip žmonės jį saugo. Pabaigoje sukuria įvairių nuotaikų scenelių parodą.</p>	<p>Etika. Santykis su pasauliu. Prisdėti prie savo vietovės gamtos apsaugos. Nurodyti priežastis, kodėl yra svarbu išsaugoti vietoves, branginti augalus ir gyvūnus.</p> <p>Lietuvių kalba. Klausymas ir kalbėjimas. Mintį perteikti stengiantis taisyklingai tarti kalbos garsus, tinkamai intonuoti.</p>
3 ciklas. Teatro raiška. Sukurti 3 situacijas ir pavaizduoti personažų nuotaikų kaitą. 10 pam.			
Stengtis drąsiai, atvirai vaizduoti įvairius (gerus ir blogus) žmonių poelgius ir nuotaikas.	Sukurti vaidinimui situacijų seką, vaizduojančią, kaip pasikeičia	<p align="center"><u>Tema „Žaidžiame matematiką ir draugaujame“</u></p> <p>Drama. Mokytoja pasakoja siužetą apie geometrinės figūras, o mokiniai pavaizduoja jas šešėlių teatre. Kiekvieną figūrą susieja su tam tikru ritmu, pvz., vaizduojant trikampį suploja tris kartus,</p>	<p>Matematika. Geometrija.</p> <p>Pavaizduoti tašką, atkarpą, trikampį, stačiakampį, kvadratą, skritulį, apskritimą. Parodyti trikampio ir stačiakampio elementus (kraštinė, kampas,</p>

blogus) žmonių poelgius ir nuotaikas.	personažų nuotaikos. Sukurti dekoracijų detales.	kvadrata – keturis, stačiakampį – du kartus ir pauzė. Po to figūras parodo ritmiškais rankų judesiais ir pasisveikina: labas, aš trikampis. Toliau kuria įvairių tautų, pvz., romų, lietuvių, rusų, lenkų kostiumų detales, sakykim, skareles ar skrybėles, panaudodami geometrines figūras. Po to pagal tų tautų liaudies pasakas vaidina skirtingas nuotaikas vaizduojančias situacijas.	viršūnė). Etika. Socialiniai santykiai. Toleruoti kitokią išvaizdą, elgseną, tikėjimą. Lyginti Lietuvoje gyvenančias ir kitas tautas, rasti panašumų ir skirtumų.
4 ciklas. Teatro raiška. Mėginti persikūnyti į personažą ir bendrauti su kitu personažu. 10 pam.			
Stebimoje vietoje (scenoje) būti drąsiam, aktyviam, mąstančiam.	Siekti personažo tikslo, išplėtojant detalesnę fizinių veiksmų, kalbėjimo (intonavimo) eigą. Nuolat bendrauti su partneriu. Jausti scenos sąlygiškumą.	<u>Tema „Žaidžiame cirka“</u> Mokiniai pasakoja, ką žino apie cirka, suvaidina matytus personažus, jų veiksmus. Mokytojas, naudodamas filmuotą medžiagą ir paveikslėlius, padeda pažinti daugiau personažų, jų veikimo galimybes.. Kiekvienas mokinys piešia, kokį personažą cirke norėtų suvaidinti. Po to piešinius pristato, papasakoja, ką personažas darytų ir kaip. Drama. Mokytoja pasakoja siužetą atskiromis temomis: akrobatai, žvėrelių dresavimas, klounada. Kaip dresuojamas šuniukas, mokiniai suvaidina. Iš pradžių dresuojamas menamas šuniukas, vėliau – partneris šuniukas.	Etika. Socialiniai santykiai. Laikytis sutartų taisyklių. Siekti bendro tikslo dirbant grupėje, laikytis sutartų taisyklių. Pateikti pavyzdžių, kokių taisyklių mes laikomės (pvz., žaidimo) ir paaiškinti, kodėl svarbu jų laikytis.
5 ciklas. Teatro raiška. Sujungti 2 sceneles. 10 pam.			
Stengtis sudominti ir pradžiuginti žiūrovus.	Pasiūlyti į klasės vaidinimą įtraukti sukurtas sceneles, pritaikyti jungimo būdą. Vaidinimo metu atlikti įvairius vaidmenis.	<u>Tema „Cirkas atvažiavo“</u> Mokiniai diskutuoja apie tai, kas yra pranešėjas, kodėl jis svarbus koncerte, kas yra vedantysis cirke (klounas), ką jis daro ar sako ir kaip. Tam mokiniai pakartotinai stebi filmuotą cirko medžiagą. Vėliau mokiniai dirba grupelėse po tris, pasiskirsto vaidmenis (klouno ir dviejų artistų) ir per kelias pamokas sukuria pasirodymą iš 4 dalių: klouno pradinis numeris, cirko artistų numeris, klouno vidurinis numeris, cirko artistų pasirodymas ir klouno pabaigos numeris. Parenka muziką. Pabaigoje grupelės numerius pristato žiūrovams – kitos klasės mokiniams.	Etika. Santykis su pasauliu. Džiaugtis gyvenimu. Gebėti nurodyti džiaugsmo šaltinius, kuriuos teikia gyvenimas. Suvokti, kad gyvenime būna skausmų ir nelaimių, bet mes galime kurti džiaugsmą sau ir kitiems.
6 ciklas. Vaidinimo stebėjimas, interpretavimas, vertinimas. 7 pam.			
Būti mandagiam, aktyviai bendrauti su žiūrovu. Noriai dalytis išpūdžiais,	Laikytis žiūrovo taisyklių. Apibūdinti vaidinimo nuotaikų kaitą. Išsakyti savą vaidinimo	<u>Tema „Ką supratau spektaklyje?“</u> Mokiniai prisimena elgesio taisykles, atsakydami į viktorinos klausimus. Parodo tinkamo ir netinkamo elgesio pavyzdžius Nebylijame teatre. Po kiekvieno parodymo mokiniai žiūrovai įvertina elgesį užrašydami 1–2 sakinius. Gyvo spektaklio ar jo įrašo peržiūra. Po spektaklio mokiniai atsako į klausimus,	Lietuvių kalba. Perskaičius knygą, pamačius spektaklį, televizijos laidą ir kt., pasidalyti išpūdžiais. Muzika. Apibūdinti įvairiose erdvėse skambančią muziką (namuose, viešajame transporte, parduotuvėje,

supratimu, stengtis pastebėti gerąsias ir blogąsias vaidinimo puses.	supratimą ir jį pagrįsti personažų elgesiu ir žodžiais, įvertinti vaidinimo pabaigą.	susijusius su spektaklio nuotaikų kaita. Juos parodo sustingusiais vaizdais. Mokiniai pasirengia kiekvieną epizodą įvertinti, atsižvelgdami į personažų elgesį. Pabaigos įvykį pavaizduoja menama nuotrauka (ji menamai nufotografuojama). Grupinis laiško pastraipos rašymas „Iš šio spektaklio supratau, kad.....“. Grupinis piešimas „Šiame spektaklyje patiko... nepatiko...“.	koncertų salėje ir pan.).
7 ciklas. Teatro vaidmens kultūriniam gyvenime pažinimas. 7 pam.			
Stengtis branginti teatrą kaip klasės, mokyklos švenčių dalį.	Papasakoti, kaip teatras susijęs su klasės, mokyklos tradicinėmis šventėmis. Papasakoti, kokia nuotaika, apranga, elgesys vyrauja vykstant šventėms.	<u>Tema „Teatras ir šventė“</u> Mokytoja kuria siužetą apie personažą, kuris nežino, kas yra šventė. Mokiniai suvaidina, kaip rengiamasi šventei, kokios būna šventės ir kt. epizodus. Po to prisimena, jog per šventes žaidžiama, pramogaujama, jog per šventes rengiami vaidinimai. Apžiūrimi klasės ar būrelio vaidinimų albumai, pažiūrimi ir aptariami filmuoti vaidinimų fragmentai. Išsiaiškinama, kas ir ką vaidino, kokios buvo sukurtos dekoracijos, kostiumai, kokie pritaikyti šokiai, muzika. Rašomas trumpas kolektyvinis rašinėlis „Teatras – tai šventė“. Rašinėlio skaitymas ir aptarimas.	Dailė: Norėti pažinti gamtos ir kultūros vertybes. Apibūdinti, kaip dailė ir dailės reiškiniai susiję su šeimos ir mokyklos gyvenimu. Šokis. Papasakoti, kada ir kur žmogus šoka (pvz., kai nori išreikšti savo nuotaiką, mintis; per šventes, teatre).

Teatro ilgalaikio plano variantas 4 klasei (pagal 2008 m. bendrąsias programas)

Mokinių pasiekimai		Temos, veiklos gairės, priemonės	Integraciniai ryšiai
Nuostatos	Gebėjimai, žinios ir supratimas		
Užduotys, skirtos diagnostiniam vertinimui. 1 pam.			
1 ciklas. Teatro raiška. Suprasti įvykį, jį sukėlusias priežastis ir pasekmes. 10 pam.			
Stengtis drąsiai, atvirai vaizduoti įvairius (gerus ir blogus) žmonių poelgius ir nuotaikas.	Papasakoti situacijas iš gyvenimo, rodančias, kaip pasikeičia žmonių nuotaikos.	<u>Socialiniai vaidmenys. Forumo teatras.</u> Mokytojas, remdamasis literatūros siužetais, papasakoja situacijas, kuriose kas nors klaidingai elgiasi. Pvz., tyčiojasi, šaiposi. Mokiniai sprendžia, kaip reikėtų elgtis to vietoje, kuris tyčiojasi ir iš kurio tyčiojasi. Kiekvieną situaciją aptaria. Pabaigoje pademonstruoja gero elgesio pavyzdį.	Etika. Saviugda ir savisauga. Iš savo patirties bei pasakų ar filmų mokiniams apibūdinti, kas būdinga geram draugui. Esant ginčytinoms situacijoms stengtis jas spręsti nešališkai ir be pykčio. Mokėti pripažinti savo kaltę, atsiprašyti.
2 ciklas. Teatro raiška. Sukurti personažus ir jų situacijų seką. 10 pam.			

Stengtis drąsiai, atvirai vaizduoti įvairius (gerus ir blogus) žmonių poelgius ir nuotaikas.	Sukurti vaidinimui situacijų seką, vaizduojančią, kaip pasikeičia personažai.	Tema „Kuo užaugęs būsiu?“. Pasakotojo teatras. Kalbame apie profesijas, kokias žinome. pasirenkame, kokią profesiją norėtume vaidinti, pirmiausiai ją piešiame. Vaidiname savo pasirinktą profesiją, pvz.: kirpėjas kirpykloje, kiti vaikai ateina kirptis plaukų ,aiškina kaip jie norėtų būti suukuoti.	Etika. Santykis su pasauliu. Įsivaizduoti, kaip dirba įvairių profesijų žmonės. Pateikti pavyzdžių, kokius darbus dirba įvairių profesijų žmonės mieste ir kaime. Išvardyti, kokių savybių reikia tam tikros profesijos atstovui.
3 ciklas. Teatro raiška. Sukurti 3 situacijas ir pavaizduoti personažų nuotaikų kaitą. 10 pam.			
Stengtis drąsiai, atvirai vaizduoti įvairius (gerus ir blogus) žmonių poelgius ir nuotaikas.	Sukurti vaidinimui situacijų seką, vaizduojančią, kaip pasikeičia personažų nuotaikos. Pasiremti patirtimi, fantazija, šaltiniais.	Tema „Šešėlių teatras“ Mokiniai reklamuoja geometriją pasitelkdami šešėlių teatrą. Jie pavaizduoja jame įvairias figūras rankų plastika, visu kūnu ir draugų plastika. Po to kuria įvairių tautų personažus, reklamuoja jų gyvenimo ypatumus. Pvz., būdingus valgius, apdarus, ceremonijas. Tam tikras scenelių dalis suvaidina šešėlių teatre. Pritaiko tinkamą muziką. Pabaigoje įvyksta Šešėlių teatro stebuklai. Visas vaidinimas sujungiamas į nuoseklų pasakojimą.	Etika. Socialiniai santykiai. Toleruoti kitokią išvaizdą, elgseną, tikėjimą. Lyginti Lietuvoje gyvenančias ir kitas tautas, rasti panašumų ir skirtumų. Matematika. Geometrija. Pavaizduoti tašką, atkarpą, trikampi, stačiakampį, kvadratą, skritulį, apskritimą, trikampio, stačiakampio elementus (kraštinė, kampas, viršūnė).
4 ciklas. Teatro raiška. Persikūnyti į personažą ir bendrauti su kitu personažu. 10 pam.			
Stebimoje vietoje (scenoje) būti drąsiam, aktyviam, mėstančiam.	Įsivaizduoti aplinkybes ir jas aiškiai vertinti. Siekti personažo tikslo, išplėtojant detalesnę fizinių veiksnių, kalbėjimo (intonavimo) eigą.	Tema „Vėl žaidžiame cirka“ Drama. Mokytoja pasakoja siužetą apie cirko gyvenimą, kaip cirko artistai keliauja, kas už ką atsakingas, kaip rengia numerius pasirodymui, demonstruoja nuotraukas iš Lietuvos cirko muziejaus, praleistus epizodus suvaidina. Mokiniai pasiskirsto grupelėmis ir vykdo ilgalaikius cirko projektus: pasirodymas su žvėrimis, akrobatai, ekvilibristai, klounai. Kiekviena grupelė pristato savo improvizacijas, vėliau kuria naują improvizaciją įvesdami ką nors nauja. Tai pasiūlo refleksijos metu mokytojas, mokiniai, pasinaudoja filmuota cirko medžiaga.	Etika. Socialiniai santykiai. Laikytis sutartų taisyklių. Siekti bendro tikslo dirbant grupėje, laikytis sutartų taisyklių. Pateikti pavyzdžių, kokių taisyklių mes laikomės (pvz., žaidimo) ir paaiškinti, kodėl svarbu jų laikytis.
5 ciklas. Teatro raiška. Sujungti 3 sceneles. 10 pam.			
Stengtis sudominti ir pradžiuginti žiūrovus.	Pasiūlyti į klasės vaidinimą įtraukti per pamokas sukurtas sceneles, pritaikyti jungimo būdą (<i>stebuklai</i> , „ <i>žaidžiame teatrą</i> “).	Tema „Cirkas atvažiavo“ Mokytoja kuria pasakojimą apie vaikus, kurie nėra matę cirko. Mokiniai atlieka užduotis, kurių reikalauja praleisti siužeto elementai, kuria skirtingų nuotaikų sceneles. Pvz., „Vaikų svajonė apie tai, kad atvažiuotų cirkas“, toliau kaip kontrastas seka scenelė apie tai, kaip cirkas rengiasi pasirodymui. Rengiamos tos scenelės, kurios nebuvo vaidintos 3 klasėje, pvz., „Numeris su	Etika. Santykis su pasauliu. Džiaugtis gyvenimu. Gebėti nurodyti džiaugsmo šaltinius, kuriuos teikia gyvenimas. Suvokti, kad gyvenime būna skausmų ir nelaimių, bet mes galime kurti džiaugsmą sau ir kitiems.

	kt.). Vaidinimo metu atlikti įvairius vaidmenis.	papūga“, „Liūtas“, „Smauglys“. Toliau vaizduojama scenelė, kaip vaikai rengiasi sutikti atvažiuojantį cirka: pasiskirsto bilietų tikrintojo, tvarkdario, pranešėjo vaidmenis. Po to cirkas mokosi specifinių elementų (nusilenkimų, pristatymų, parado). Pabaigoje cirkas pasirodo pirmą – antrą klasių mokiniams. Dalis mokinių atlieka bilietų tikrintojo ir kitus vaidmenis, o dalis – cirko artistų.	
6 ciklas. Vaidinimo stebėjimas, interpretavimas, vertinimas. 7 pam.			
Būti mandagiam. Noriai dalytis įspūdžiais, supratimu, pastebėti gerąsias ir blogąsias vaidinimo puses.	Laikytis žiūrovo taisyklių. Apibūdinti vaidinimo nuotaikų kaitą, ją susieti su dekoracijomis, kostiumais. Išsakyti savą vaidinimo supratimą ir jį pagrįsti.	<u>Tema „Knyga apie teatrą“</u> Drama. Mokytoja kuria siužetą apie tai, kad yra tokia stebuklinga knyga apie teatrą ir pasiūlo ją rašyti mokiniams. Tačiau knygą kėsina sunaikinti Juodasis Burtininkas. Mokiniai vaidina epizodus, kaip knygoje išsaugomos mokinių išsakytos nuomonės ir kaip jie ją gina nuo piktojo Burtininko užmačių (Burtininkas nori knygą surasti, bet vaikai jį slepia. Po to, kai ją suranda, nori sudeginti, bet vaikai gudrumu ją išvilioja ir pan.). Galų gale knyga parašyta (tai didelis spalvotas knygos maketas iš 4 lapų), ji pademonstruojama ir padedama į garbingą vietą.	Lietuvių kalba. Klausymas ir kalbėjimas. Perskaičius knygą, pamačius spektaklį, televizijos laidą ir kt., pasidalyti įspūdžiais. Muzika. Apibūdinti įvairiose erdvėse skambančią muziką (namuose, viešajame transporte, parduotuvėje, koncertų salėje ir pan.).
7 ciklas. Teatro vaidmens kultūriniam gyvenime pažinimas. 7 pam.			
Stengtis branginti teatrą kaip klasės, mokyklos švenčių dalį.	Papasakoti, kaip teatras susijęs su klasės, mokyklos tradicinėmis šventėmis. Papasakoti, kokia nuotaika, apranga, elgesys vyrauja vykstant šventėms.	<u>Tema „Teatro laikrodis“.</u> Tai apibendrinamoji visų teatro pamokų dalis. Mokiniai parodo, ką išmoko. Tam panaudojamas siužetas iš kelių dalių, vaizduojantis, kokios buvo pirmosios teatro pamokos ir vėliau. Ketvirtokai paprašo stebuklingo Laikrodžio personažo atsukti laiką atgal. Atsukus mokiniai parodo save visokius: ir nuvargusius, ir linksmus, ir vaidinančius, ir kalbančius, ir renkančius muziką, atliekančius įvairią kitą veiklą.	Dailė: Norėti pažinti gamtos ir kultūros vertybes. Apibūdinti, kaip dailė ir dailės reiškiniai susiję su šeimos ir mokyklos gyvenimu. Šokis. Papasakoti, kada ir kur žmogus šoka (pvz., kai nori išreikšti savo nuotaiką, mintis; per šventes, teatre).

Teatro pamoka, specifiniai jos metodai

Svarbu, kad teatro pamokoje būtų išreikštos šios dalys:

- pradžia (pasisveikinimas, apšilimas);
- pamokos arba mokymosi uždavinių (uždavinio) iškėlimas (jo formuluotėje yra ir numatomas rezultatas, jo vertinimo kriterijus);
- užduotys, skirtos įgyvendinti mokymosi uždavinius (uždavinį);
- mokymosi rezultatų įvertinimas;

- refleksija;
- pabaiga (atsisveikinimas).

Siekiant išsikeltų uždavinių, taikomi įvairūs, iš įvairių kitų dalykų pamokų ir būrelio veiklos pažįstami metodai, taip pat specifiniai teatro pamokos metodai:

Sustingęs vaizdas. Mokiniai sukuria pantomiminį paveikslą. Tai gali būti taikoma norint išryškinti svarbiausius momentus, mokinių supratimą, požiūrį, idėjas, sceninio apipavidalinimo sumanymus. Kiti mokiniai interpretuoja šiuos vaizdus ir aptaria jų prasmes.

Vizualizavimas. Visi mokiniai vaizduoja tą pačią sceną dailės priemonėmis arba judesiu (kuria grupinę mizansceną). Kiekvienas įneša savo indėlį, kuris tam tikrą laiką nekomentuojamas. Jis itin naudingas ugdant gebėjimą įsivaizduoti aplinkybes, siekinius, kurti personažų santykius.

Karšta kėdė. Joje atsisėda personažas. Užduodami klausimai padeda išryškinti, kaip mokinys supranta personažo veikėjo aplinkybes, tikslus, santykius su kitais personažais ir kt. Klausinėjantis asmuo arba grupė taip pat gali būti vaidmenyje ir užduoti klausimus iš savo, t. y. vaidmens pozicijų. Šis metodas taip pat tinka pagrįsti savo sumanymą pasirinkus kostiumo detalę (į kėdę atsisėda vaidinimo dailininkas).

Mokytojo vaidmuo. Atlikdamas vaidmenį mokytojas stengiasi perteikti tik personažo požiūrį (nesiekia sukurti išsamaus vaidmens). Jis taikytinas, kai reikia pristatyti naują informaciją, plėtoti pamokos (dramos) siužetą, mokyti vaidybos arba žiūrovo elgesio taisyklių. Kad mokiniai atpažintų, kada mokytojas jau vaidina, galima naudoti sutartinius ženklus, pvz., užsidėti skrybėlę. Vaidinantis mokytojas gali būti ir mokinio scenos partneris. Jis taip pat gali atlikti žiūrovo (pvz., visiškai pašalinio) vaidmenį, reaguodamas iš šalės. Šis metodas gali būti taikomas ir siekiant sukelti atvirkštinę reakciją. Pvz., mokytojas vaidina, kaip jis rengiasi repetuoti ir daro viską atvirkščiai nei reikėtų (vaidina autokratišką režisierių). Po to su mokiniais aptaria, kaip tinka ir kaip netinka bendrauti su aktoriais.

Forumo teatras. Jame vaidinami gyvenimo situacijomis pagrįsti siužetai, kurie domina žiūrovus ir kuriuose jie patys gali aktyviai dalyvauti. Žiūrovai gali tiesiogiai įsikišti į sceninį veiksmą, jį sustabdydami, užimdami aktoriaus vietą ir pakreipdami siužetą norima kryptimi. Arba netiesiogiai – iš žiūrovo vietos patardami aktoriui, kaip elgtis. Žiūrovų įsikišimai vyksta vadovaujant mokytojui arba režisieriui. Šis metodas leidžia surepetuoti arba išbandyti saugioje aplinkoje sudėtingų žmonių elgesio problemų sprendimus.

Priešistorės sukūrimas. Tai refleksijai skirtas metodas, taikomas po vaidmens atlikimo. Jis skatina įsivaizduoti suvaidintos situacijos detales, kitaip tariant, papasakoti tai, kas nebuvo suvaidinta, bet ką aktorius turėjo būtinai žinoti, kad galėtų vaidinti šį vaidmenį. Galima sukurti visos dramos situacijos priešistorę, situacijoje panaudoto daikto ar ištartos frazės – taip padedama motyvuoti scenoje personažo elgesį ir emocijas.

Grupinis vaidmuo. Mažos grupelės iš eilės vaidina tą patį vaidmenį, kad išsiaiškintų įvairias galimas minčių, jausmų bei požiūrių interpretacijas.

Eksperto mantija. Mokiniai įsivaizduoja, jog jie yra ekspertai ir atitinkamai elgiasi. Mokinys pats jį prisiima arba mokytojas jį paskiria, kai reikia specialių, susistemintų teatro arba kito dalyko, pavyzdžiui, istorijos žinių. Galima pasiūlyti atlikti, pavyzdžiui, istoriko vaidmenį, kuris surenka reikalingą istorinę medžiagą. Arba vertintojo vaidmenį. Mokytojas gali tapti vyresniuoju ekspertu. Ekspertų vienu metu gali būti keli ir iš skirtingų sričių. Jų pagalba pasitelkiama pagal reikalą – padaryti išvadas pasibaigus diskusijai, išaiškinti vaidmenis, pvz., režisieriaus ir pan.

Pateikiamas stimulus, t. y. medžiaga (laikraščiai, paveikslukai, muzika, vaizdo medžiaga ir kt.), kuri pažadina vaizduotę ir sudaro tam tikrą bendrą patirties kontekstą, apie kurį kalbama ir kurio pagrindu vyksta pamoka.

Teatriniai tyrimai. Šis metodas tinka susieti teatro mokymąsi su šių dienų kontekstu. Mokytojas skiria užduotis atlikti tyrimus (kelti hipotezę, tikslingai rinkti duomenis, atlikti bandymą, duomenis apdoroti, pateikti išvadas). Mokiniai gali naudoti klausimyną, pokalbį, pateikti duomenis lentelėse, diagramomis ir pan. Tai gali būti žiūrovų reakcijų tyrimas, tėvų bei mokytojų teatrinį įspūdžių tyrimas. Pvz., apklausiami aplinkoje gyvenantys teatro režisieriai, aktoriai ir pan.